

GREVLINGEN

Medlemsblad for Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

Hovedtema

ALTERNATIVE SKOGBRUKSMETODER

BESTILL NOAs MARKAKALENDER 2001!

SE SISTE SIDE

NATURVERNFORBUNDET
OSLO OG AKERSHUS (NOA)

Leder

I den første er det fortsatt stor uenighet, selv om det også der kommer signaler om nye holdninger fra viktige skogbruksmedier. Vi har til og med våget oss ut på med en liten oppskrift for et økologisk og økonomisk skogbruk.

FORTSATT KRIG ELLER FELLES INTERESSER

For 10 år siden arrangerte NOA seminar om alternative skogbruksmetoder. Direktøren på Norsk Institutt for Skogforskning (NISK), Hans Olav Moen, summrerte opp seminaret slik: "Tenk hvor heldige vi er: Opplever at vi nå står ved enden av en omfattende, til dels bitter debatt, preget av stillstand. Seminar i dag markerer starten på en gjennombruddsfase, som i historisk perspektiv vil få samme posisjon som overgangen til rent bestandskogbruk."

10 år er gått. Debatten har ikke vært mindre bitter og resultatene er ennå ikke overbevisende. Men her er det viktig å skille snorr og bart: Debatten slik den nå framstår kan deles i to: En debatt om behovet for og omfanget av verneide områder, og en debatt om hvordan de ikke verneide skogene skal skjøttes.

I temadelen av Grevlingen får du en innføring i hvorfor alternative metoder i skogbruket er viktig naturvernbeid, om hvorfor kvaliteten

i den første er det fortsatt stor uenighet, selv om det også der kommer signaler om nye holdninger fra viktige skogbruksmedier. I den andre burde man ha fellesnevner.

Vi i Naturvernforbundet arbeider for at man skal verne tilstrekkelig for å ta vare på det biologiske mangfoldet. Vitenskapen anbefaler i så fall at man må verne mellom 5 og 15% av skogen. Det betyr at det er minst 85% igjen, hvor det kan drives skogbruk. Det er disse områdene vi ønsker å se på i denne temautgaven av Grevlingen. Kan interessene kombineres eller må arealene deles opp, slik at alle interesser får sitt? Det er opp til skogbruket: Ønsker de en utvikling i retning kvalitetsproduksjon

giennom å satse på fleraldret skog bør interessene være sammenfallende. Ønsker de å videreføre flateskogbruket, betyr det fortsatt krig i skogen.

I neste nummer av Grevlingen ser vi for oss et tema om NSB. Alle som har erfaringer og synspunkter på jernbanevirten i Norge og her i Østregionen bes henvede seg til vårt kontor.

HUSK

til slutt

NYTT PÅRÅ I GREVLINGEN

Medlemsblad for Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

Marialsveien 120 0461 Oslo

Tel 22 38 35 20 Telefax 22 71 63 48

e-post adresse: noa@noa.no hjemmeside: www.noa.no
Postgiro 0814 5342431 Bankgiro 1280.05.02347

Redaktør: Gjermund Andersen (verkarterende redaktør)

Forsidebilde: Gjermund Andersen Trykk: Hippotrykk AS Opplag: 5.000
ISSN 0803-6337

Grevlingen ble trykt på resirkulert mellekartong. Produktet din må holdes i hånden og redmed. Et miljøvennlig, si kan klare å lage det. Vi kan ikke oppmuntre den trykkeskadelige evaluasjonen som Grevlingen allerede har opparbeidet. Husk å redusere bladet, dersom du ikke vil ta vare på det!

JULEFEST

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) inviterer til julefest for medlemmer. Vi har reservert fredag 8. desember til formålet, men har foreløpig ikke fått tak i lokale.

Kontakt NOA for nærmere informasjon.

HIGER DU ETTER NATUR- OG MILJØVERNHYTTER...

...da kan Miljønytt og Naturvernlista være noe for deg:

- Miljønytt: Les om aktuelle miljøsaker på internett kvar dag på <http://www.miljonytt.no>
- Naturvernlista: Hør om nytt på naturvernlista - meld deg på på <http://naturvern.listbot.com/>

Aktivitetsgrupper i NOA med kontaktpersoner

Rovdyrgruppa: Christian Pedersen,
Tlf. 22 16 65 55 (p)

Markagruppa: Gjermund Andersen,
NOA. Tlf. 22 38 35 20 (a)

Siste sjanse: Terje Blindheim, NOA
Tlf. 22 38 35 20 (a)

Bymiljøgruppa: Torbjørn Røberg,
Lillevannsvei 11, 0788 Oslo,
Tlf. 22 13 81 86 (p)

Fest- og Turgruppa: Line Andersen,
NOA, Tlf. 67 59 97 27 (på dagtid)

Samferdselsgruppa: Gruppa er under omorganisering, kontakt
NOA på tlf. 22 38 35 20

Skogvokterne: Gjermund Andersen,
NOA, Tlf. 22 38 35 20 (a)

Juristutvalget: Gjermund Andersen,
NOA, Tlf. 22 38 35 20 (a)

OKALLAG

Naturvernforbundet i Asker
Postboks 493

171 ASKER

Leder: Jan Häusler,
usetvn. 97, 1395 Hvalstad,
Tlf. 66 90 43 19 (p)

Naturvernforbundet i Bærum
Postboks 252

119 BEKKESTUA

Leder: Finn Otto Kvillum, Fossilvn. 6E,
146 Gjettum, Tlf. 67 54 23 75 (p)

Naturvernforbundet i Lørenskog
Postboks 43

175 FINSTADJORDET
Leder: Margretha Bondevik,
kenkollen 11, 1473 Skåner,
Tlf. 67 90 28 10 (p)

Naturvernforbundet i Fet
Mette Sperre, Kirkeveien 94

100 FETSUND
Leder: Mette Sperre,
Kirkeveien 94, 1900 Fetund
Tlf. 63 88 46 22 (p)

Naturvernforbundet i
Nannestad/Gjerdrum
v/ Inga Stener Olsen, Solberg Gjesti,
2022 GJERDRUM
Leder: Inga Stener Olsen, Solberg Gjesti
2022 Gjerdrum, Tlf. 63 99 01 73 (p)

Naturvernforbundet i Nes
v/Yngve Birkeland, Boddin
2150 ÅRNES
Leder: Yngve Birkeland,
Boddin, 2150 Ånes,
Tlf. 63 90 95 69 (p)

Naturvernforbundet på Nesodden
Postboks 251, 1450 NESODDTANGEN
Leder: Peter Schjølberg, Elgfaret 6,
1453 Bjørnemyr, Tlf. 66 91 48 50 (p)

Naturvernforbundet i Oppegård
Postboks 291, 1411 KOLBOTN
Kontaktperson: Helene Brennhovd,
Roald Amundsens vei 150,
1420 Svartskog, Tlf. 66 80 89 12 (p)

Naturvernforbundet i Skedsmo
Haralds gt. 8, 2001 LILLESTRØM
Leder: Sverre Solberg, Haralds gt. 8,
2004 Lillestrøm,
Tlf. 63 81 21 45 (p)

Naturvernforbundet i Ski
Postboks 232, 1401 SKI
Leder: Stein Martinsen,
Hebekkvn. 18, 1400 Ski,
Tlf. 64 87 28 06 (p)

Naturvernforbundet i Ullensaker
v/Ørjan Eltvik, Vogstad
2056 ALGARHEIM
Leder: Ørjan Eltvik, Vogstad,
2056 Algarheim, Tlf. 63 97 66 25 (p)

Naturvernforbundet i Vestby
v/Jens Otto Hoffmann
Randemfaret 39, 1540 VESTBY
Leder: Jens Otto Hoffmann,
Randemfaret 39, 1540 Vestby
Tlf. 64 95 38 18 (p)

Naturvernforbundet i Ås
Postboks 249, 1430 ÅS
Leder: Stein Sakshaug, Seljev. 16B,
1430 Ås, Tlf. 64 94 39 29 (p)

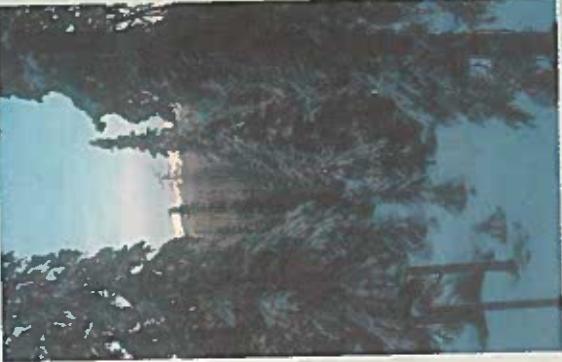
Østkanten Naturvernforbund
v/Øystein Solevåg,
Frydenlundgt. 1, 0169 OSLO
Leder: Øystein Solevåg, Fryde-
lundgt. 1, 0169 Oslo,
Tlf. 22 68 20 68 (p)

OMMUNER UTEN LOKALLAG, MEN MED KONTAKTPERSONER

FROGN: Sylvi Ofstad Samstag, Badehusgt. 15, 1440 Drøbak, Tlf. 64 93 59 43 (p) ● HURDAL: Ove Bakken, Måltrostveien 11,
130 Ås, Tlf. 64 94 39 35 (p) ● NITTEDAL: Per Nilsen, Kvernstuv. 31 A, 1482 Nittedal, Tlf. 67 07 64 76 (p) ● RÆLINGEN: Tom G.

Tømmer, trevirke, bord og planker. Middelalderhus og stavkirker, framskap og siboller. Det er noe ubetinget godt ved treverk. Lukter godt gjør det også. Tre kommer fra skogen. Fra den selvformyende, alltid tilstedeværende skogen. Ikke rart at The Beatles brukte norsk treverk som symbol på noe godt, noe solid.

Norwegian wood, isn't it good?

Men er treverk fortsatt bra? Er tømmerprodukter bærekraftige? Har det skjedd noe med kvaliteten på tømmeret? Kan det treverket vi frambringer i dag oppleves om 1.000 år? Skogbruket, slik det har vært drevet de siste 40 – 50 årene, har gjort noe med skogene våre. Omformet dem "fra å være et romantisk, ubestemmelig og ubegripelig begrep, til å bli et håndgripelig og beregnet industrielt apparat, hvis produkter stadig forbedres og foreøkes" (forstakandidat Oscar Collet, 1931). Og dette apparatet er bygget skikkelig opp, fra å produksere 220 kubikkmeter (kbm) per kvadratkilometer (kv.km) årlig i 1930, til 360 kbm/kv.km i dag, i vår del av landet. Vi er altså blitt flinkere til å få fram mer tømmer i våre skoger.

utgjør. Dyrene og plantene bor ikke i skogen. Det er de som er skogen.

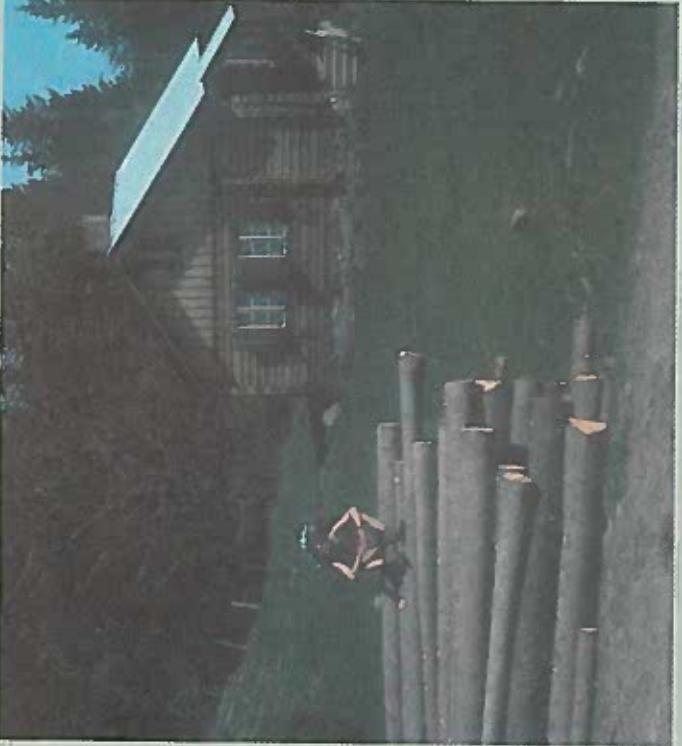
Flatehogstskogbruket er i dag den største enkelttrusse-mangfoldet i Norge. I tillegg omformer og uniformerer de skogene, slik at store opplevelsesverdier går tapt. Flateskogbruket bidrar også til økt avrenning av næringsstoffer og økte utslipp av CO₂ fra skogsjorda. Og på toppen av det hele: Skogbrukets satsing på hurtigvokst gran viser seg å være en gedigen tabbe, rent kvalitetsmessig, og dermed økonominisk på lang sikt.

Men! Tømmer har et kjempepotensiale. Det er måten vi frambringer produktet på som er feil. Spørsmålet er om vi har valgt gal kurs, og om det finnes alternativer? Har vi satset på den retten innen, der vår konkurransen er størst? I India dyrker man en avling eucalyptus på 7 år. En tilsvarende "avling" gran tar det 70 – 100 år å dyrke i Norge. Allerede i dag sier Norske Skog at de nye granskogene på Vest-

Hvordan har dette gått til? Jo, i hovedsak ved å fjerne glisne, fleraldrede, varierte skogene, og erstattet dem med ensalrede, tette og

Fra mangfold til enfold

Alle som har fulgt med i生物ologien på skolen vet at alt henger sammen i naturen. Ersatter du en glissen blåbærlyngen forsvinner mange dyr og insekter. Forsvinner dyrene og insektene forsvinner skogen. Ikke slik at trærne blir borte, men det økosystemet som skogen

landet og i Nord-Norge er uinteressante for bedriftene. Kostnadene ved å hente tømmeret er større en ved å kjøpe virke annet sted. Om 60 år vil verdens cellulose- og papirfabrikker i all hovedsak hente råstoffet fra plantasjer.

Nordens fortynn

De nordiske skoger er ikke konkurrendsedyktige på å frambringe store volum raskt. Selv om vi har fjernet all konkurransen for granplantene på hogstfeltene, vokser de alt for sent til å ta opp konkurransen med plantasjonene. Trevirk er en vare helt uten handelshendre. Transport er, som alle miljøvernere vet, alt for billig. Satsing på ensalderskog av gran kan ikke og vil ikke være en langsigiktig løsning for norsk skogbruk.

Derimot kan vi innta en annen nisje, en nisje der etterspørselen er økende: Vi må satse på kvalitet, på det løprise, kvalitetssterke Norwegian wood. Ikke på det høytvokste, lettvektsvirket som du kan slå spiker inn i med plasthammer, men i sentvokst, hardt og

mer variert og til større glede for et stadig økende antall innbyggere i byer og tettsteder.

Derfor er diskusjonen om et alternativt skogbruk ikke en debatt som utslukkende hører hjemme på skogskolene og i skogbruksmiljøet, men like mye hos naturvernere, friluftsfolk og andre som bryrt seg om skogene. Hos oss som ikke eler et tre, men som eier skogen - i våre hjerter.

VI VIL VI SE

folket i byen at det er mulig for mennesket å oppnå sine ønsker og fremdeles beholde en levende natur. I hjertet til folkene i byen vil vi plante en vakker skog som består av vennskap, musikk og fest. Så kan vi berolige deres ånd så de kan bo sammen med skogens folk. Dette er vårt budskap.

ALTON KRENAK
(Tidligere president for skogfolkets allianse i Brasil)

I Osloområka foregår 70% av skogdriftene med flatehogst. Ytterligere 20% drives med metoder som skaper ensaldret skog i neste runde.
Hvorfor?

Hvorfor sverger skogbruket til flatehogst?

Vi var på sporet av svaret i foregående artikkel: "Å forvandle skogen fra å være et romatisk, ubestemmelig og ubegripelig begrep, til å bli et håndgripelig og beregneelig industrielt apparat, hvis produkter stadig forbedres og forøkes". Dette er flateskogbrukets tenkning i én setning. Ordene ble skrevet i 1937, og var et produkt av sin tid. Funksjonalismen feide gjennom samfunnets alle kriker og kroker. Vakk med krims og ornamenter, vakk med nasjonalromantikk og tilbakeskuen. Effektivitet og funksjonalitet i høysetet!

Tidens yppersteprester innen skogbruket rev sitt hår: Skogene produserte ikke nok. Ja ikke bare det: de var på vei mot undergangen. Tidligere plukkhogster

hadde etterlatt en glissen, lys skog med lite foryngelse og lav tømmerproduksjon. På Norges høyeste lærested i landbruk på Ås foregikk en rivende strid mellom to fløyer: De som ville satse på å benytte skogene slik de var, gjennom fortetting og fortsatt variasjon, og de som mente at all den gamle skrapskogen måtte fjernes og erstattes av tett planteskog. Som vi har fått erfare vant dessverre den sistnevnte: Flatehogst og planting har i 50 år vært det eneste riktige og akseptable. Hvor dan drive fram et størst mulig volum på en mest mulig effektiv måte?

Tenkningen er enkel: Ved å fjerne den gamle glisne skogen og erstatte den med ensalddret skog av ett treslag får man utnyttet produksjons-

evnen maksimalt. Skogen bygges opp av ensartede områder med like veksttingelser og hvor skogen stelles litt over hele området. Skogen plantes samtidig, ryddes samtidig, tynnes og hogges samtidig. Det hele blir effektivt. Nye maskiner som motorsag og traktor satte fart i prosessen. Arbeidskraft ble dyrt, maskiner relativt billigere. Som i alle andre sektorer måtte kostnadene ned.

Produksjon av stort volum var ideolegiens ene ben. Det andre er renteregning. Ved å plante nye trær sparte man ventetid på naturlig foryngelse. Og når man foretar investering i planter er det om å gjøre å få realisert verdien fortost mulig, slik at kostnaden forrentes på færrest mulig år. Så når skogen

ikke lenger vokser fort nok blir den "hogstmoden", hvilket ikke bør være gammel, men at man kan få større fortjeneste ved å fjerne den eksisterende skogen og erstatter den med ny. Mens en gran kan bli 300 - 400 år fra naturens side, får den ikke bli mer enn 70 - 120 år når renteremningen får ráde grunnen.

På 50-, 60- og 70-tallet var det fortsatt så mye skog å ta av. Trevirket som kom på markedet var av prima kvalitet. Med bestandskart og hogstmaskiner stormet de brave skogens menn fram etter stadig flere teiger med hogstmoden skog. En stadig større del av de naturlige skogene ble omformet til planteskog. Veinettet ble utvidet, og statlige tilskudd gitt, for å få ut vanskelig tilgjengelig tømmer. Optimismen var på topp.

Løvenskiold har man måttet redusere hogstkvantummet fra rundt 95.000 kbm til 64.000 kbm i året. Det finnes nesten ikke hogstmoden skog igjen. Det som tas ut er svært gammel skog, med store natur- og opplevelsesverdier. Trenden er nasjonal: Rapporter fra NIIOS tyder på at vi både de siste 30 årene og i dag driver en overoppvirkning. Og ennå er det 15 - 20 år før de første planteskogene kan hogges. Vi kan vente sterkt strid om de siste restene av skikkelig skog i tiden som kommer.

I nyere tid har man også blitt klar over et annet forhold: Kvaliteten på det tømmeret som produseres i planteskogen har på langt nær samme kvalitet i form av styrke og holdbarhet som den gamle naturskogen. Det er de siste naturskogene som nå kan kjøpes på trelastutsalget. Om 15 - 20 år er det slutt. Hva får vi da? Vi får hurtigvokst, lett trevirke med dårlig styrke og holdbarhet. De som benytter tre-

Men det skjedde noe. Først oppdaget noen av de som hadde gått først og fortest at skogen ikke var uendelig. Mange av de største skogeierne i landet måtte redusere hogstene sine med 30 - 40%. Og enda var det vanskelig å finne nok tømmer. Man måtte opp i de uveisomme områdene, i bratta og der skogen gir liten eller ingen tilvekst.

Utviklingen har vi sett i vårt område: Oslo kommuneskoger måtte redusere hogstkvantummet fra 38.000 kbm pr. år til 8.000 kbm. Offisielt for å bygge opp mer gammel skog for publikums opplevelse, men reelt fordi det var

hogget for hardt. Hos Løvenskiold har man måttet redusere hogstkvantummet fra rundt 95.000 kbm til 64.000 kbm i året. Det finnes nesten ikke hogstmoden skog igjen. Det som tas ut er svært gammel skog, med store natur- og opplevelsesverdier. Trenden er nasjonal: Rapporter fra NIIOS tyder på at vi både de siste 30 årene

og i dag driver en overoppvirkning. Og ennå er det 15 - 20 år før de første planteskogene kan hogges. Vi kan vente sterkt strid om de siste restene av skikkelig skog i tiden som kommer.

Det som begynnte med en ideell tenkning om å få produsert mer av den fornybare ressursen tømmer har, gjennom funksjonalisme og ensidig tro på volumproduksjon og renteregning, utviklet seg til en trussel mot skogens mangfold, opplevelsesmuligheter og muligheter for å produsere kvalitetsprodukter. Det som ble betegnet som "rasjonelt skogbruk" (av 'ratio' - fornuft), har vist seg å være svært urasjonelt. Tiden er overmoden for endring, men skogbruk er konservativt. Nye tanker trenger tid. Og skogbruk er langsiktig: Resultatene av dagens tenkning får vi først i fullt munn om 100 år ...

SVAKHET VED FLATESKOGBRUKET

- Utarmer plante- og dyreliv
- Ødelegger opplevelseskvaliteter
- Nedsetter framkommeligheten (særlig i ungskog)
- Skaper dårlig virkeskvalitet
- Senker langsiktig lønnsomhet i skogbruket
- Øker utvasking og avrenning av næringssstoffer fra skogsjorda
- Øker CO₂-utsippene fra skogsjorda

Fellesnevneren

Kan tømmerkvalitet forene skogbruk, naturvern og friluftsliv?

Kan en diskusjon om trevirkeks kvalitet virkelig være viktig miljøvern, spør du? Ja, uten tvil!

Godt trevirke er miljøvennlig!

Godt virke varer lengre. Mindre avfall å ta hånd om. Binder CO₂ lengre enn virke som overlates til nedbryting lengre før det er nødvendig. Naturen må påvirkes oftere og sterkere for å få fram tømmer med liten varighet. Viktige argumenter i en forbruksorientert tid. Men her vil vi fokusere på et annet, og mer ukjent aspekt av kvalitetsdiskusjonen: Sammenhengen mellom virkeskvalitet og skogskjørsel, og derigjennom på skogens kvalitet for liv og opplevelse.

Vi blir alle litt ydmyke når vi står ved trær som er 500 eller 600 år. Tenk hva de har "opplevd". Noe av det samme opplever vi foran hus fra middelalderen eller andre gamle hus. Vi er ikke vant til slik varighet i vårt samfunn. Begrenset kvalitet og dårlig kunnskap om utnyttelse av kvaliteten gjør dagens byggverk til noe forgjengelig, sammenliknet med "museumsgjenstandenene".

På samme måte opplever håndverkere at kvaliteten på det de har mellom hendene varierer sterkt. Vindur

som må kasseres etter 20 år. Tregulv som ikke tåler mer enn en eller høyst noen få nedslipninger fordi materialene er så løse. Bjelkedimensjoner som tidligere var tilstrekkelig blir for svake og må økes. Og det er ingen "alt var bedre før" diskusjon: Også vitenskapen kommer etter og forklarer hvorfor det er slik:

Grana må vokse opp i skygge

Grana er fra naturens hånd et skyggetreslag. Når ett stort tre dør og faller overende, åpnes det et rom for en ny generasjon. Denne nye generasjonen vokser opp i skygge. Den får smale årringer innerst i stammen. Etter hvert som flere av de gamle faller fra blir det mer lys, veksten til treet skyter fart. Når ungdommen selv engang blir gammel avtar veksten, de ytterste årringen blir harde og motstandsdyktige.

I flatehogstskogbruket snur vi dette på hodet. Vi fjerner den gamle skogen og planter nytt. De nye træne har liten konkurranse og ikke skygge fra eldre slektinger.

Ungdomsveksten blir stor, med brede årringer innerst i stammen. På grunn av avkastningskravet får ikke grana bli gammel, den hogges før den får "aldersved", mens den ennå er en ungdom, rent biologisk.

Ungdomsved

Her ligger forklaringen til den store forskellen i kvalitet mellom naturskogene og kulturskogene. Ungdomsveden har helt andre egenskaper enn annen ved, og en stor andel ungdomsved gir dårlig kvalitet. I et tre som har vokst opp i skyggen kan ungdomsveden utgiare 5-6 cm, mens den i en ordinær kulturskog kan være 15 - 20 cm, og utgiøre halvparten av stammediometeren. På vestlandet kan ungdomsveden breie seg enda mer.

Også aldersveden er viktig for kvalitet. Både for gran og furu har alderen en positiv innvirkning på varigheten av virket. Skal vi produsere aldersved, må skogen få bli 2-3 ganger eldre enn det som er "hogstmoden skog" i dag.

Men også den vanlige stammeveden har betydning for kvalitet. Brede årringer gir dårlig virke, tett og jevne årringer gir styrke og kvalitet.

Skal vi produsere kvalitetsvirke må den nye skogen få vokse opp i skyggen av den gamle. Så enkelt er det. Enten naturen forynges skogen med skogbrann eller ved at enkelttrær gikk ovende: Grana vokste til i skyggen, enten av plonetrær av lauv eller av egne

slekninger. Derfor er naturskogene en fantastisk kvalitetsprodusent.

På sikt må Norge produsere annet enn hurtigvokst gran på snauflater. Vi kan ikke konkurrere på å produsere stort volum. Vår geografiske plassering og vekstforholdene begrenser mulighetene. Derfor må vi satse på felter der vi har fortynn. Seintvokst, hardt tømmer med enorm kvalitet er en slik nisje.

Vi må gå over til et skogbruk som bringer fram ulike alderet skog. Hogstene må foregå ved at de utvokste trærne fjernes og gir plass til ungdommen, men at det hele tiden er store trær tilstede til å kaste skygge på "oppkommingene".

Ringvirknings

Og en slik kvalitetsproduksjon i skogen gir positive ringvirkninger. For mange av de mest truede og sårbare artene vil et skogbruk basert på flerskjiktet, fleraldret skog være en avgjørende

tier avhengig av hvor lenge siden det var skogbruket var inne og plukket ut trær. Men skogbildet vil også bli mer stabilt over tid: Enkelttrærne hogges, men skogen består.

forbedring. Lav og moser er avhengige av den skyggen og fuktigheten som er inne i skogen. For oss turfolk vil vi få et mer variert skogbilde: Store og små trær om hverandre. Tettere og åpnere park-

KJENNETEGN PÅ KVALITETSSVIRKE

1. Trærne vokser opp i skyggen av andre trær. Ungdomsveden har årringer under 2 med mer brede.
2. Jevn vekst hele livet. Mellom 1 og 2 med mer breddde på årringene er ideelt.
3. Trærne har høy alder ved hogst.
4. Høy alder gir ofte store trær.

... OG PÅ KVALITETSSKOG

1. Store og små trær om hverandre
2. Gamle og store trær. (Alderen kan du se på at toppskuddene er meget korte, og at barken blir grov og oppsprukket.

NATURVERNFORBUNDET I SKI

Gaupe er tildigere i år valgt som symbol for lokallaget i Ski. Gaupe representerer årvåkenhet, og har selv sagt en aldi så liten tilknytning til Gaupesteinmarka.

samme gjelder selvølgelig nøkkelbiotoper. Her kan vi henvis til hva Viken skogforening selv har meddelelt sine medlemmer og den nylig avgagte dommen som aviser høgst i et foreslått verneområde i Skrimområdet i Buskerud og Vestfold. Vi utfører eige innsamlinger av signalarter i området og melder disse til kommunen og botanisk museum. Av spennende arter kan nevnes: kort trollskjegg, randkvistlav, svartsonekjuk, rosenkjuk, storospelldkjuk og begjerfingersopp. En ny utfordring i Gaupesteinmarka er en ulovlig etablert "speiderleir", hvor et

viktig naturområde er utsatt for ødeleggelsel. Her benyttes treaspettens hjem til gapahuk og leirbål. Etablering av stier og gapahuker har også dukket opp andre steder i marka, uten at grunneiere eller skogbruksmyndigheter har funnet ut hvem som står bak. Det er uheldig at det på denne måten blir silitasje og ødeleggelse utenom etablerete stier og rasteplasser, i tilfels meget sårbare områder.

Skogbruket får også forsterket sitt argument om at en del brukere av marka er en større trussel mot det biologiske mangfoldet enn skogbruket selv.

Medlemsmassen i Ski har vært relativt konstant gjennom de siste årene. Dette er for såvidt positivt, i og med at trenden ellers har vært at medlemmer forsvinner. Vi fikk inn noen nye medlemmer etter en vervekampanje i fjor og vil forsøke med ny vervning i år.

NIS har fortsatt verneplan for Gaupesteinmarka høyt opp på arbeidsplanen. Vi ser på foreslatté verneområder ifm verneplan for barskog som ikkehogst områder. Det

rer som en viktig bro mellom Sørmarka og Nøstvedtmarka. I forbindelse med at Ski kommune har utarbeidet en rapport om biomangfold og nøkkelbiotoper i kommunen benyttet vi muligheten til å peke på en del "nye" områder som ikke er registrert tidligere. På åsryggen ble bl.a den direkte truede soppen urskogkjuk funnet. Området er nå blitt definert som en nøkkelbiotop av nasjonal betydning. Samtidig er også deler av området regulert som et utbyggingsområde. Vi ser fram til rulling av kommuneplanen!

På Krokhøl finnes pr i dag en 9 hulls golfbane. Denne er vedtatt utbygd til en med 18 hull. NIS har uttalet seg mot denne utbyggingen. Hovedankerpunktene er knyttet til at utvidelsen griper inn i Marka og vil forårsake uforholdsmessige store landskapsødeleggelser og at konsekvensutredningen for det biologiske mangfoldet ikke er fullført slik som forutsatt. NIS har pålagd Ski kommunes vedtak inn for Fylkesmannen. Fylkesmannen har avvist klagen fra NIS, med en begrunnelse som vi tolker som en støtte for vårt syn. Men hvor hensynet til det lokale selvstyre blir vurdert som viktigere. I løpet av denne prosessen er det bl.a funnet stor salamander i området. Denne arten er direkte truet og Ski har et spesielt ansvar for denne arten, i og med at den forekommer en del steder i kommunen. Golfanlegget blir pålagt å ta

Åsryggen ved Langhus gård ble ikke tatt ut av den nye kommuneplanen som et mulig utbyggingsområde, slik vi jobbet for. Dette relativt begrensede naturområdet har et utrolig rikt biologisk mangfold, samtidig som det fungerer som viktige. I løpet

LOKALLAGENE

spesielle hensyn til salamanderne, men utvidelsen blir ikke stoppet.

I våres ble NiS kontaktet av en våken lokalpolitiker fra SV som hadde hørt det var salamander i et område på Bøleråsen. Reguleringsplanen for dette området skulle behandles i kommunestyret samme uke. Vi fikk bekreftet at det tidligere var sett salamander der. Utbyggingen ble stoppet av et enstemmig kommunestyre. Salamanderdammen fikk trolig ligge i fred med bebyggelse på behørig avstand. Samtidig fattet det samme enstemmige kommunestyret et prinsippvedtak, "Salamanderdveretak", hvor det i alle framtidige utbyggingssaker i forkant skal utredes konsekvensene for det biologiske mangfoldet med tanke på sårbare arter.

Det siste året har NiS engasjert seg en del i utviklingen

av Ski vest og Ski sentrum. Aktuelle prosjekter her er Follo sykehøus og Thons videre utbygging i sentrum. Vi har vært kritiske til plasseringen av sykehøuset og til lite helhetlig planlegging av Ski sentrum, hvor det virker som om det er Thom som styrer og ikke politikerne og administrasjonen i kommunen.

I regi av Lokal Agenda 21 forent i Ski har NiS forestått et prosjekt for restaurering av vassdraget mellom Rullestad-jern og Slorene ved Gjersjøen. Målsettingen er å revitalisere vassdraget slik at livsvilkårene for bl.a bekkeørret, elveperlemusling og kreps blir gjenoppt. Dette vil selvsagt begunstige det biologiske mangfoldet langs vassdraget ellers også. Planen er først å få en limnolog til å vurdere området og komme med forslag til tiltak. Derefter må disse tiltakene diskuteres med involverte parter.

NiS er med å arrangere LA21 forumets Miljødager i september, hvor vi står for en miljøpub og sopptur. Miljøpubben hvor Dag Endal i Miljøheimervernet innleder med temaet "Ta tida tilbake", oppfordrer til informell debatt til god musikk og enkel servering. Soppturen starter etter miljøgudstjenesten og tar menigheten og andre interesserte ut i Guds egen katedral.

Stein Kr Martinsen
leder

ØSTKANTEN NATURVERNFORBUND

AKTIVITETEFER

Vi planlegger et åpent møte i oktober eller i november under tittelen "Bygge i marka eller i byen - hvordan får flere plass i indre Oslo?".

Dessuten planlegger vi en medlemstur langs Alnaelva senere i høst og en ny treningsseir for naturvernere på nyåret. Se etter annonsering på vår hjemmeside <http://www.noa.no> (se under "Lokallag") eller omtale i media.

Du kan også kontakte leder Øystein Solevåg på epost naturvern.ostkanten@oslo.online.no,

telefon 22 24 90 74 (dagtid) eller telefon 22 69 02 98 (kveld).

ÅPENT MØTE 6. 11. kl. 18.00

Arbeidsgruppa for Maridalen inviterer til åpent møte mandag 6. november kl. 18.00 på Korsvollhuset, Langåsvei 18-1.

Verneplanforslaget for Maridalen blir presentert. "JA til vern! NEI til golf!" Vær med og mobiliser.

Møt opp!

KOMMUNEPLANEN
Vi var tilstede på et møte i forbindelse med starten på en ny revisjon av kommuneplanen. Dette er en "lett" rulling av planen med spesiell vekt på arealdelen, "kommuneplankartet", og saker som boligbygging og annen utbygging vil stå sentralt. Kommunen tar sikte på å ha et høringsutkast klar ved årsskiftet, og vedtak før sommeren neste år. Vi kommer til å følge denne prosessen nøye, fordi utbyggingsprosjekter som kommer inn i kommuneplanen er det vanskelige å unngå blir utbygget. Vi oppfordrer alle til å følge nøye med hva som skjer i området der dere bor. Det er lov å protestere.

**NØKKELBIOTOP-
REGISTRERINGEN**

Vi har såvidt kommet i gang med registreringen og har vært i området ved Åstad og sett på dammene ved Grønlia. Vi tror vi nå har så mange interesserte at vi neste år kan legge opp til et noe tettere program, uten at det blir stor belastning for enkelte. Erfaringene så langt er at vi kanskje må få klargjort litt mer hva som er interessant å se etter, og hvordan observasjoner skal registreres. Dette er ting vi vil snakke med Siste Sjanse om før neste sesong.

GOLFBAНЕ

Det har dukket opp et nytt

golfbaneprosjekt som er ønsket lagt i området vest for Dikemark, på grensen mellom Asker og Lier. Vi er i utgangspunktet negative til flere golfbaner, og vi har skrevet en uttalelse hvor vi blant annet påpeker at det må lages lokale og regionale planer før utbygging av golfbaner igangsettes. Vi synes at Fylkesmannen bør sørge for at det fortsatt drives jordbruk på aktuelle arealene. Dersom prosjektet blir realisert er det viktig å sette av buffersoner mot Ulvenvannet. En slik bufferzone vil også sikre allmennheten fortsatt tilgjengelighet til bl.a. fiske- og badeplasser. Langs Poverudveien inn mot Poverud gården viser skilt oppsatt av grunneier at men ønsker arealene lukket for allmennheten. Dersom en utbyggingsplan ambefales, bør Fylkesmannen påby legging av stier gjennom området slik at tilgjengeligheten til Marka bedres.

SALAMANDERE
Vi har fått henvendelse fra en beboer i Solstadveien som har observert salamandere i området ved Furubakken / Solstadveien. Denne forekomsten kan være knyttet til en liten dam helt vest i dagstrekningen for dobbeltsporet. I forbindelse med utbyggingen vil denne dammen forsvinne. Naturvernforbundet i Asker har trådt dammen sam-

men med en del barn for å påvise salamanderumpetroll. Vi gjorde ingen entydige observasjoner, men det er relativt mye armet liv i dammen, frosker og paddar, slik at det er vanskelig å undersøke alle individene. Vi kan ikke på grunnlag av våre undersøkelser utelukke at det er salamandere i området. De obserasjonene vi har fått er relativt troverdige, og vi mener en eventuell bestand kan beholdes dersom man gjenopprettet et vannspeil i samme området. Det er ganske stort sig av vann, og det vil være lett å finne en plass som er egnet. Vi håper en dam kan innarbeides i plane ne for området, slik at det eksisterende dyret blir ivaretatt mest mulig. (Henvedelse er sendt NSB, og de har tatt tak i saken)

SYVERSTAD
Vi har skrevet uttalelse om en reguleringsplan for området stykke vest for Holmen Fjorhotel. Denne planen berører kystområdet, og inneholder ny bebyggelse i strandsonen. I tillegg er det uklart hvordan allmennhetens tilgang til strandsone blir i den nye planen.

Jan Häusler
leder

Alternative hogstformer

framtidsskogen. Ved hogst settes igjen 1-15 furuer pr. mål, som skal produsere frø til den nye skogen. Når foryngelsen er kommet opp, hogges frøtrærne ned. Resultatet blir en ensaldret skog i neste omløp.

Lukkede hogster

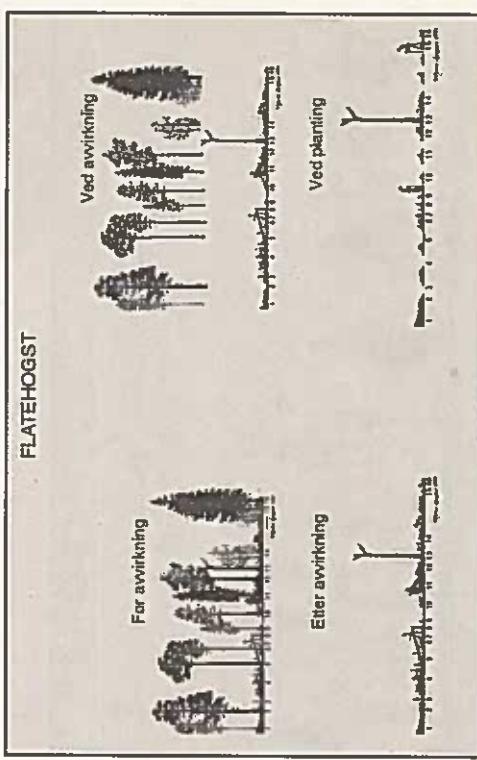
Åpne hogster

Skogbruksmetoden kan deles inn i to hovedformer: Lukkede og åpne hogster.
Lukkede hogster sparer så mange trær at det fortsatt er skog som står igjen etter hogsten. Åpne hogster fjerner skogen helt, eller setter igjen noen få trær til å produsere frø.

Lukkede hogster omfatter mange ulike former, flere av dem bannlyste av næringen. I skogbruks gullalder på 17- og 18-hundretallet benyttet man **dimensjons-hogst**. Kun de trærne som hadde en viss diameter i toppen ble hogget, og foryngelsen ble overlatt til naturen. Dette ga skoger med lite foryngelse, og dermed lite utnyttelse av produksjonsmulighetene.

Det er **flatehogsten** som har vært, og fortsatt er, den dominerende hogstmetoden i Norge etter krigen. "Fordelen" med flatehogst er at man får opp skog som er homogen, og derved lett og billig å stelle. På grunn av mer lys og varme foregår det en sterk omdanning av jordsmonnet. Av ulemper kjenner vi konsekvensene for biologisk mangfold, fri-luftsliv/naturopplevelse, dårlig kvalitet på den nye skogen, utvasking av næringsstoffer og økt frigjøring av drivhusgassen CO₂ fra skogsjorda.

En annen variant, som benyttes i dag, er **skjermstillingshogst**. Som regel brukt i granskog der man erfaringsmessig kan få mye naturlig foryngelse. Man setter igjen mer enn 16 voksne trær pr. mål, som skal begrense ugress på hogstfeltet gjennom å kaste

skygge, og produsere frø for den nye skogen. Når den nye skogen er etablert, fjernes skjermen. Hovedpoengsett er å få opp foryngelse uten å bruke penger på planting. I tillegg får man en verditilvekst på de skjemtrærne. Når skjermen er fjernet, står vi tilbake med en ensaldret skog, med mange av de samme ulempene som planteskogen.

- Det er synd, for det er antakeligvis i skjæringspunktet mellom flere av disse metodene en brukbar løsning ligger. En god løsning må tilfredsstille følgende kriterier:
- Naturhensyn tas uavhengig av andre skoglige disposisjoner.
- Skogen må forbli flerskjiktet (stør og små trær om hverandre).

- Det er synd, for det er antakeligvis i skjæringspunktet mellom flere av disse metoden en brukbar løsning ligger. En god løsning må tilfredsstille følgende kriterier:
 - Naturhensyn tas uavhengig av andre skoglige disposisjoner.
 - Skogen må forbli flerskjættet (stør og små trær om hverandre).
 - Skogen må forynges. En ny tregenerasjon må sikres, enten gjennom naturlig forgryngelse eller planting.
- Det er de beste trærne som må få ráde grunnen.

"Naturkultur"

En slik kombinasjonsmetode har sett dagens lys i Sverige. **Naturkultur** kalles den, fordi den kombinerer naturlig foryngelse ved frø fra de eldre trærne med plantning dersom det er nødvendig for å få foryngelse. Metoden går ut på å ta ut de trærne som er utvokst, eller

"Naturkultur"

Vi mennesker har lett for å være litt skjematiske. Vi liker å dele inn i metoder og klasser, og å følge lærebøka.

På denne måten blir verdien av det som hogges høyest mulig. Desto større trær, desto billigere drift og som regel også bedre kvalitet og høyere pris. Når de umodne trærne blir igjen i skogen, øker nettoverdien av det som hogges.

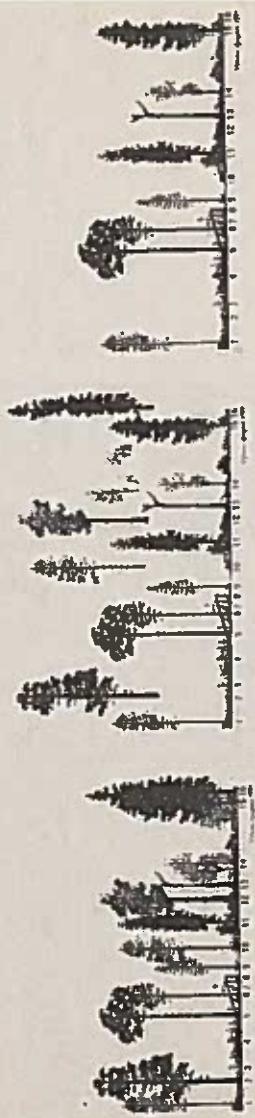
Man oppnår også større verdi på framtidsskogen. I stedet for å hogge ned mindre trær, som ikke kan benyttes til annet enn papir, får disse lov til å vokse videre, og til å bli store tømmertrær med mye større verdi. De umodne trærne har stått i skyggen av de gamle og har et stort kvalitetspotensiale.

Også foryngelsen av skogen skjer på en billigere måte, ved at planting bare foregår der det er nødvendig. Med dagens priser på planting betyr det store innsparinger i rentekostnader

Det er foretatt en rekke beregninger av priser og kostnader for metoden, som

NATURKULTUR

Yed awirkning

For a working

alle viser at både dagens, og særlig fremtidige inntekter kan øke for skogeieren. Det er også utarbeidet et eget dataprogram for praktisk anvendelse av metoden.

"Oppskrift"

Ut fra det som er skrevet før i dette temanummeret av Grevingen, tillater vi oss å komme med forslag til en "oppskrift" for hvordan et økologisk og økonomisk skogbruk kan gjennomføres:

1. Plukk ut områder som ikke skal drives. Nøkkelbiotoper, naturskoger og områder med minimal skogproduksjon (Impediment) må registreres og kartfestes og merkes av i terrenget hvor hogster skal foregå.
2. Plukk ut elementer som skal bevares i den skogen som skal hogges. Randsoner med en trengdes bredd skal settes igjen mot vann, vassdrag, myr og innmark. Evighetstrær (trær som får

lov til åeldes, dø og forråte i skogen) merkes synlig for hogsten. Husk spesielle hensyn til stier og kulturminner.

3. Vurder trærnes verdipotensiale og samspillet mellom trærne.

4. Ta ut utvokste trær og fristill trær som blir verdifulle i framtiden.

5. Sørg for foryngelse! Der det ikke er naturlig forynging, Temadelen er forsattet av Gjermund Andersen

LES MER

Jon Bojer Godal: Tre til laft og reis. Landbruksforlaget, 1996.

NOA/OCT/WWF: Alternative metoder i skogbruket. Seminarrapport 1991.

Mats Hagner: Naturkultur, Sveriges Landbruksuniversitet 1996 (revidert 1998).

Diverse utgaver av Skog & Forskning, Skogen, Skogseieren og Norsk Skogbruk.

<http://www.noa.no>

<http://go.to/Mats.B.Hagner>

Ta kontakt med NOAs kontor, dersom du er interessert i mer informasjon, eller har lyst til å arbeide med disse problemstillingene. Ring 2238 3520 eller send mail til noa@noa.no

else, må det plantes.
6. Ha alltid oppdatert driftsplan og ressursoversikt, slik at de mest verdifulle trærne kan benyttes når de er mest verdt.

7. Dokumentér miljøvennlighet og hensyn til allmennheten, og la hvem som vil få innsyn i planene og arbeidet i skogen.

VELKOMMEN

VELKOMMEN TIL JUNIORGRUPPA!

MEN ETT ARRANGEMENT GIENSTÅR FORTSATT FUGLEKASSENEKRING

Sted: Hvalstad skole i Asker. Lørdag 4. nov. kl.10.
Ta Asker-toget, gå av på Hvalstad stasjon; skolen er nedenfor stasjonen. Vi ønsker kasser til småflugl og ugler; kassene bør henges opp nå, slik at fuglene kan overnatte i dem til vinteren.
Påmelding til Ingrid, tlf. 66 90 25 64.

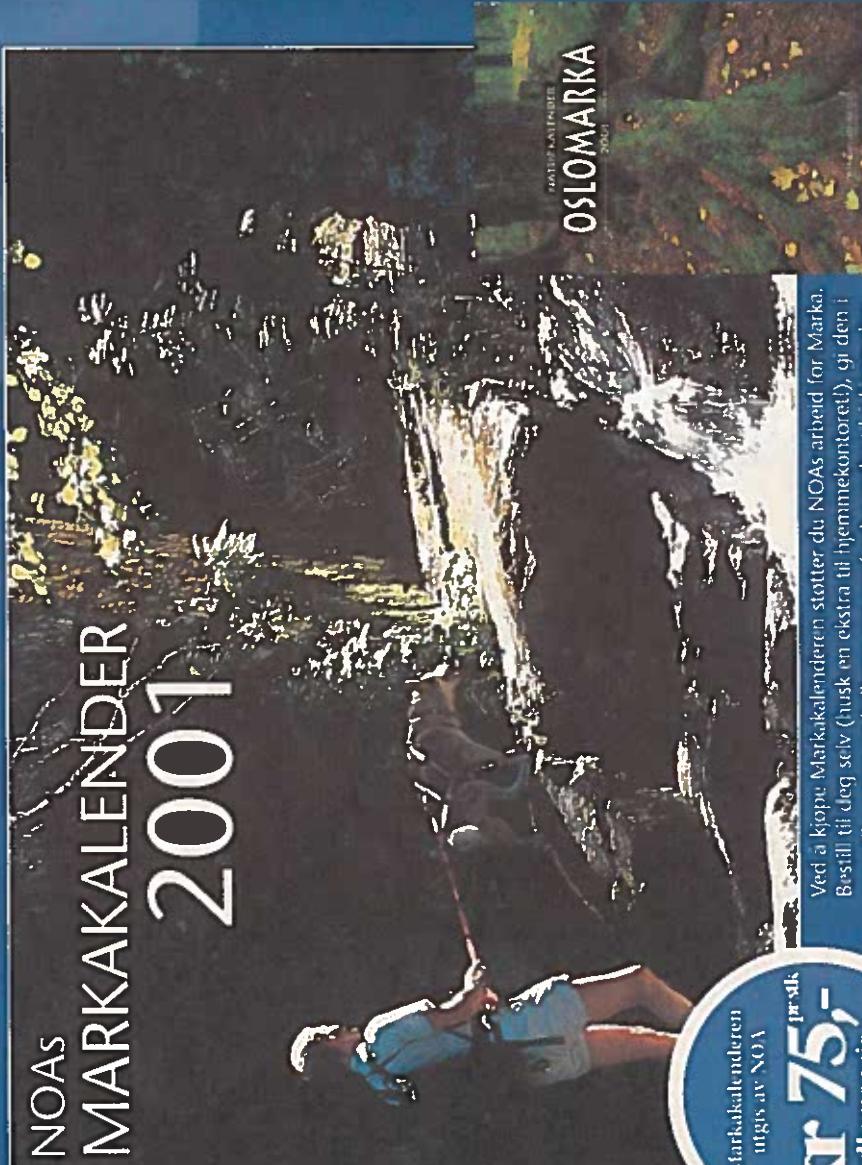
Medlemskontingent er kr 100,- pr.års sesongen. For resten av året + neste år: kr 130,-

Adr.: Juniorgruppa, c/o Ingrid Isaksen, Solstadveien 35, 1395 Hvalstad (Asker) tlf. 66 90 25 64 Bankgiro: 51 36.05.636670 -

HUSK: Skriv navn & adresse øverst til venstre på giroen, ellers kan vi ikke se hvem som har betalt!

Returadresse:
Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus
Maridalsveien 120
0461 Oslo

NOAs MARKAKALENDER 2001

Markakalenderen
utgitt av NOA

kr 75,-^{pr stk}
medlemspris

Kalenderen måler
21 cm x 20 cm

Ved å kjøpe Markakalenderen støtter du NOAs arbeid for Marka.
Bestill til deg selv (husk en ekstra til hjemmekontoret!), gi den i
gave til venner og kollegaer, og oppfør andre til å kjøpe den.

For 10 år på rad gir NOA ut sin Markakalender.
I år prøver vi noe nytt: Hvert kalendeblad kan benyttes om igjen – som postkort. Nå kan du dele
12 Markagjede med andre! Og vi som klemper for at Marka skal bevares, får vart budskap ut til
endaa mange flere.

Bestill NOAs kalender nå!

PRISER

Medlemmer får rabatt:
1-2 eks. kr 75,- pr stk.
3-9 eks. kr 65,- pr stk.
10-24 eks. kr 55,- pr stk.
25-99 eks. kr 45,- pr stk.
Ikke-medlemmer betaler:
1-2 eks. kr 98,- pr stk.
3-9 eks. kr 88,- pr stk.
10-24 eks. kr 78,- pr stk.
25-99 eks. kr 68,- pr stk.
Mer enn 100 kalendere:
Be om tilbud!
I tillegg kommer porto
og ekspedisjonskostnader.

Bestilling foretar du pr. tlf. 22 38 35 20, via laks 22 71 63 48 eller send inn kupongen.

Kan sendes
ufrankert
i Norge.
NOA betaler
portoen.

SVARSENING
Avtale nr 174101/28

Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus
Bjølsen

0406 Oslo

Postnummer/Sted